

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Forskningspolitiska enheten
103 33 Stockholm

Er referens
U2025/01586

Vår handläggare
Hans Frennberg

Remissvar gällande Inbjudan att yttra sig om Europeiska kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation samt det tillhörande specifika programmet för dess implementering

Sammanfattning

FOI har analyserat EU-kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation, *Horisont Europa 2028-2034*, och vill särskilt understryka följande iakttagelser och synpunkter.

- FOI värdesätter att forskningssäkerhet adresseras i förslaget till förordning, och vill särskilt understryka vikten av att aspekter avseende forsknings-säkerhet och ansvarsfull internationalisering omhändertas i förordningarna.
- Förslaget till förordning innehåller satsningar inom Resilience and Security, Defence Industry and Space inom Pelare II, liksom förslag att stödja innovation för försvar och dual-use inom Pelare III. FOI ser att det är angeläget att skapa goda förutsättningar för forskning och innovation med potentiell tillämpning inom såväl civilt som militärt försvar, och bedömer därför dessa förslag vara av särskild betydelse.
- I tillägg till förslaget på nästa ramprogram har Kommissionen också publicerat ett förslag på en förordning för European Competitiveness Fund, som föreslås fungera i samverkan med Horisont Europa. Då förslaget till konkurrenskraftsfond omfattar delar som starkt påverkar förutsättningarna för kunskaps- och förmågutveckling inom totalförsvaret bedömer FOI att det är av stor vikt att sådana aspekter analyseras och följs upp.
- Förslaget till förordning innehåller, liksom i nuvarande program, begränsningar i möjligheten att beräkna indirekta kostnader på ett transparent sätt. FOI bedömer att detta riskerar att utgöra ett fortsatt hinder för svenska institut och företag att medverka.

Bakgrund

EU-kommissionen förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation publicerades den 16 juli. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har inbjudit FOI att yttra sig om förslaget till ramprogram samt det tillhörande specifika programmet för dess implementering. Regeringen önskar synpunkter på förslaget utifrån följande frågeställningar:

Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?

- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?
- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation?
- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademien och privat sektor?
- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?
- Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?

Inledning

Det nuvarande ramprogrammet, *Horisont Europa 2021-2027*, omfattar cirka 95 miljarder Euro och är världens största forskningssatsning sett till budget. Programmet är betydelsefullt för finansiering av forskning vid såväl lärosäten som institut och industri i Sverige. Vinnova följer det svenska utfallet genom årliga publikationer, senast *Horisont Europas årsbok 2024*¹. Det kan konstateras att Sverige t o m 2024 intar en åttondeplats vad gäller tilldelning av medel från ramprogrammet. Totalt har svenska aktörer hittills beviljats ca 3.3 procent av beviljade medel, vilket är något lägre än det nationella målet på 3.7 procent. Omfattningen på det svenska deltagandet skiljer sig mellan programmets olika delar. Högst andel beviljade medel till svenska deltagare finns i det som kallas Pelare I (Excellent Science), och i Pelare III (Innovative Europe). Andelen beviljade medel till svenska aktörer är relativt sett lägre i Pelare II (Global Challenges and Industrial Competitiveness), vilken budgetmässigt utgör den största delen av programmet.

EU har i de tre senaste ramprogrammen budgeterat medel för kunskaps- och teknikutveckling relaterade till behov inom krisberedskap och totalförsvaret, som en del (*Civil Security for Society*) av de utmaningar som adresseras under Pelare II.

¹ <https://www.vinnova.se/publikationer/horisont-europa-arsbok-2024/>

I nuvarande och föregående budgetperiod har EU även, genom separata förordningar, implementerat den europeiska försvarsfonden (EDF) och dess föregångare för att främja konkurrenskraften, effektiviteten och innovationsförmågan inom den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen.

Nästa europeiska ramprogram för forskning och innovation (kallat *Horisont Europa 2028-2034*) kommer att löpa under perioden 2028 – 2034. Kommissionens förslag består av ett förslag till förordning² samt ett förslag till specifikt program³ för dess implementering.

I tillägg till förslaget på nästa ramprogram har Kommissionen också publicerat ett förslag på en förordning för European Competitiveness Fund (ECF)⁴, som föreslås fungera i samverkan med *Horisont Europa 2028-2034*.

² [COM\(2025\) 543 final](#)

³ [COM\(2025\) 544 final](#)

⁴ [COM\(2025\) 555 final](#)

Generella synpunkter

Förslaget *Horisont Europa 2028-2034* bygger vidare på strukturen i det nuvarande ramprogrammet och föreslås innehålla fyra pelare; Excellent Science, Competitiveness and Society, Innovation, samt European Research Area. Tydliga kopplingar till de olika delarna i det nuvarande programmet finns, och det kan konstateras att förslaget innehåller betydande budgetförstärkningar i alla delar. Total budget föreslås bli ca 175 miljarder Euro, varav ca 44.1 miljarder för Pelare I (Excellent Science), ca 75.8 miljarder för Pelare II (Competitiveness and Society), ca 38.8 miljarder för Pelare III (Innovation) och ca 16.2 miljarder för Pelare IV (European Research Area).

Enligt förslaget ska ca 6.4 miljarder Euro av budgeten för Pelare II (Competitiveness and Society) i *Horisont Europa 2028-2034* avsättas för forsknings- och utvecklingsaktiviteter inom området Resilience and Security, Defence Industry and Space. Det föreslås även att en 'DARPA-liknande' modell byggs upp som en del av Pelare III (Innovation) för att stödja innovation, speciellt nystartade och små företag med verksamhet relevant för försvar och dual-use. Mer specifika prioriteringar inom dessa delområden går inte att utläsa av förslaget, men FOI bedömer att det är angeläget att skapa goda förutsättningar för forskning och innovation med potentiell tillämpning inom såväl civilt som militärt försvar.

Förutom förslaget till *Horisont Europa 2028-2034* har Kommissionen även publicerat ett förslag till förordning gällande konkurrensfonden ECF, med en budget på ca 234 miljarder Euro (utöver föreslagen budget för *Horisont Europa 2028-2034*) varav ca 125 miljarder för området Resilience and Security, Defence Industry and Space. I förslaget till förordning för ramprogrammet *Horisont Europa 2028-2034* understryks också en nära samverkan mellan ramprogrammet och konkurrenskraftsfonden. Hur sådan programsamverkan ska utformas är emellertid inte närmare beskrivet i de föreslag till förordningar som Kommissionen presenterat. Då förslaget till ECF omfattar delar som påverkar förutsättningarna för kunskaps- och förmågeutveckling inom totalförsvaret bedömer FOI att det är av vikt att sådana aspekter analyseras och följs upp.

Forskningssäkerhet adresseras i förslaget till förordning, och förslaget anger ett riskbaserat förhållningssätt ska tillämpas när så bedöms vara nödvändigt. Vidare framgår att begränsningar i deltaganderegler och för spridning av resultat kan tillämpas på områden där detta bedöms vara ändamålsenligt för att skydda Unionens intressen. FOI vill här understryka vikten av att aspekter avseende forsknings-säkerhet och ansvarsfull internationalisering omhändertas i förordningarna.

Synpunkter i förhållande till remissens frågeställningar

Förslaget till förordning avseende *Horisont Europa 2028-2034* har ett fortsatt fokus på excellens, fortsatt fokus på samverkan och inkludering, ett ökat fokus på innovation, och innehåller betydande budgetökningar jämfört med nuvarande program. Sammantaget bedöms därför att det finns grundläggande förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation, samt att stärka synergier mellan europeisk och svensk forskning och innovation.

Vad gäller samverkan mellan akademi och privat sektor innehåller Kommissionens förslag förändringar i finansieringsvillkoren för företag (utom små och medelstora företag). FOI bedömer att detta riskerar att verka hämmande på samverkan.

Vad avser förutsättningar för svenskt deltagande i kommande ramprogram noterar FOI att Sverige har en procentuellt sett hög andel deltagare och bidrag i pelare I och III i det nuvarande ramprogrammet⁵. De relativt sett stora budgetökningar som föreslås i motsvarande pelare i det kommande ramprogrammet bedöms därför vara fördelaktigt för svenskt deltagande inom dessa områden. Pelare II i förslaget handlar om samarbetsprojekt för ökad konkurrenskraft inom tematiska tillämpningsområden. Sverige har en relativt sett lägre närvaro och aktivitet i motsvarande delar av det nuvarande ramprogrammet. Åtgärder för att stärka svenskt deltagande i denna del av det kommande ramprogrammet bör därför övervägas.

FOI kan också konstatera att förslaget till förordning fortsatt innehåller begränsningar i möjligheten att beräkna indirekta kostnader på ett transparent sätt. FOI bedömer att detta riskerar att utgöra ett fortsatt hinder för svenska institut och företag att medverka.

Allmänt om FOI

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) är en statlig myndighet som bedriver världsledande forskning inom försvar och säkerhet till stöd för Sveriges militära och civila försvar. Forskningen spänner över flera områden, som exempelvis undervatten, cyberförsvar, rymd, telekrig, sensorsystem, civilt försvar, CBRNe (kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen), militära plattformar inklusive vapen och skydd samt säkerhetspolitiska analyser. FOI:s forskning spelar en nyckelroll i att bygga Sveriges försvarsförmåga.

⁵ <https://www.vinnova.se/publikationer/horisont-europa-arsbok-2024/>

Detta remissvar har beslutats av Generaldirektör Jens Mattsson efter föredragning av överingenjör Hans Frennberg. I den slutliga handläggningen har även särskild rådgivare Mikael Wiklund deltagit.

.....
Jens Mattsson

.....
Hans Frennberg

Sändlista:

Utbildningsdepartementet:

u.eu.forskning@regeringskansliet.se

Jessica.Umegard@regeringskansliet.se

Thomas.Neidenmark@regeringskansliet.se

För kännedom

Försvarsdepartementet:

forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

robin.rosenkranz@regeringskansliet.se

hans.pechan@regeringskansliet.se

Klimat- och näringslivsdepartementet:

naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Försvarmakten:

exp-hkv@mil.se

gabriella.la-torre.rapp@mil.se

carina.dios-falk@mil.se

Försvarets materielverk:

registrator@fmv.se

edf@fmv.se

Internt FOI

Registrator

GD-sekreterare

Särskild rådgivare

Chefsjurist

Forskningsdirektör

Internationell direktör